

UKEN SOM GIKK (10. - 16. aug.)

Tysklands situasjon er i ferd med å bli kritisk. Den store koalisjons-offensiv er nå under full utvikling på alle fronter - fra vest, øst og sør, fra luften og fra partisan-sabotørstyrkene i de besatte land - og man kan regne med at alene de regulære stridskrefter som utenfra øver sitt trykk på "festningen Europa" er omtrent dobbelt så sterke som den militærmakt Tyskland i øyeblikket rår over. Det gjelder både antallet av tropper og tyngden av materiell; tar man hensyn til krigspotensialen - folketall, råstoffer, industrikapasitet, transportmuligheter osv. - blir forholdet enda meget mer ugunstig for Tyskland. I virkeligheten er derfor krigen for lenge avgjort. Det eneste Tyskland kan håpe på, er å føre en oppholdende strid som kan utskyte sammenbruddet noen måneder, på bekostning av uhyre ødeleggelser og tap av menneskeliv. Når man har valt denne linje, skjer det dels i et svakt, teoretisk håp om at et mirakel tross alt skal kunne skje, enten på det politiske område (splittelse mellom Russland og vestmaktene med mulighet for separatfred med den ene part) eller på det militære (gjennom innsatsen av epokegjørende nye våpen). Utsikten til at slike håp skal gå i oppfyllelse kan imidlertid på det nåværende tidspunkt i praksis settes lik null. Den egentlige grunn til at krigen fortsetter, er den nazistiske ledelses desperasjon og kynisme: den er klar over at den etter nederlaget ikke bare er politisk ferdig, men at den også vil bli trukket til ansvar for sine forbrytelser. Om Tyskland har en fremtid, har den det iallfall ikke, og ganske hensynsløst ofrer den sitt land, krefter og verdier i en håpløs kamp bare for å kunne skyte regnskapets dag ut. Folket følger, dels p.g.a. den glimrende organiserte terror, dels p.g.a. sin apati og mangel på evne til politisk handling, dels fordi også det frykter gjengjeldelsen.

Tysklands uløselige dilemma kommer i enda skarpere relieff når man analyserer dets strategiske situasjon. Det foreligger to alternativer for den defensive krigføring landet nå er påtvunget: 1) man kan forsøke å forsvare for enhver pris de nåværende fronter for å holde krigen lengst mulig borte fra tysk område og bevare den bredest mulige økonomiske og militære basis for krigføringen, 2) man kan foreta en drøstisk frontforkortning og i god orden trekke styrkene tilbake til linjer som man ennå en tid kan bemanne noenlunde tilfredsstillende med muligheter for noenlunde effektive operasjoner på de indre linjer: hurtige omgrupperinger og forskyvninger av tyngdepunktet fra de ene truede avsnitt til det andre. Å gjennomføre alternativ 1 er umulig; Tyskland har ikke tilnærmelsesvis de nødvendige resurser til å holde festningen Europas alt for lange murer, det har utviklingen både på øst- og vest-fronten i sommer til fulle vist. Alternativ 2 er også håpløst fordi Tyskland bare i meget kort tid ville kunne holde sin krigsmaskin i gang etterat det hadde måttet gi slipp på de besatte områders resurser, deres arbeidskraft, deres råstoffer og deres produksjon av næringsmidler, f. eks. Balkans korn, olje og mineraler, Vest-Europas høytstående metallindustrier osv. Dertil kommer den umulige luftstrategiske stilling Tyskland ville være i den dag de allierte flybaser ble flyttet fram til Østfrankrike, Vestpolen og Donau-slettene.

Den tyske ledelse, d.v.s. Hitler og hans folk, har overfor dette valg søkt en kompromissløsning: å forsvare også mer framskutteposisjoner, men med halv kraft, å forsøke å holde alle fronter, men med utilstrekkelige styrker. Denne "løsning" er uttrykk for ønsketenkning og dilettantisme; man vil ikke se de ubarmhjertige realiteter i synene og usentimentalt trekke konsekvensene, men opprettholder fiksjonen om at man fremdeles kan få både i pose og sekk. I virkeligheten er alternativet det slottest mulige fra tysk synspunkt, det som raskest vil føre til det endelige sammenbrudd. Resultatet er nemlig at de tyske armeer blir slitt opp i voldsomme slag - uten at de har noen muligheter for å kunne løse sine oppgaver, nemlig å holde det "livsrom" den tyske militærmaskin i krigens første fase erobret og som dens fortsatte eksistens er avhengig av.

Svakheten i overledelsen er blitt stadig mer utpreget ved de tap det tys-

ke generalitet har lidt i den siste tid. Siden sommeroffensivens begynnelse er ialt over 60 tyske generaler (d.v.s. nesten 1 pr. dag) falt, tatt til fange, arrestert, henrettet eller omkommet ved mer eller mindre mystiske "trafikk-ulykker". Samarbeidet med de gjenlevende av den gamle, solide skole skal ikke bli lettere etter den forsmædelse det tyske officerskorps ble tilføydt da Hitlers domstol dømte de konspirerende generaler til døden ved hengning og ikke ved en ærlig kule. Det er karakteristisk at general Paulus, som hadde kommandoen over Stalingrad-armeen og siden han ble tatt til fange der er blitt feiret som en av det tredje rikets store krigshelter, nå har brutt sintaushet og i Moskva-radioen oppfordret sine kolleger til å fjerne Hitler og stanse de håpløse krig. 6 andre generaler støtter ham.

De tyske tap i mannskaper ved frontene begynner også å løpe opp. Ved øst fronten har tyskerne siden St. Hans i falne, fanger og sårede tapt mellom 500 000 mann, i Italia vel 100 000 mann, i Frankrike mellom 200 og 250 000 mann, et tall som meget snart kan komme til å øke med 100 000 og kanskje mer etterat de tyske styrkene i Bretagne og i Normandi-sekken er likvidert. D.v.s. at de tyske tap i sommer allerede er oppe i ca. 900 000 mann. Det er en høyst alvorlig årelating, for selv om den tyske krigsmaskin omfattet mannskapsstyrker på kanskje 10-11 millioner mann, er bare 4 1/2 - 5 millioner mann frontsoldater; resten er luftvern, etappemannskap, politistyrker, Totd-folk osv.

Med den store tallmessige overvekt de allierte har, er det klart at det for dem gjelder å engasjere fienden over en så utstrakt front som mulig. Først da vil overmakten kunne gjøre seg gjeldende med full tyngde. Er fronten begrenset, vil tyskerne ved å operere på de indre linjer kunne stille noenlunde stridsdyktige styrker på de truede avsnitt og iallfall føre en oppholdende kamp. Settes angrepene inn så og si overalt langs den tyske festnings murer, blir det umulig å dekke alle frontavsnitt tilfredsstillende, og det store gjembruudd vil komme et eller annet sted. Det er denne utvikling som tydelig nå er i gang, og som den nye invasjonen i Frankrike er et ledd i.

Vestfronten. Som vi antydte sist, ville en alliert invasjon på den franske Middelhavskyst - etter amerikanernes framstøt langs nedre Loire - utsette de tyske styrker i Sørvestfrankrike for en dødelig trussel, en dobbelt omfatning etter elvelinjene Rhône og Loire. Det er dette som nå holder på å skje. Tirsdag den 15. august i grålysningen gikk store fransk-britisk-amerikanske styrker i land i avsnittet mellom Toulon og Cannes over en 200 km. lang front. Foretagendet var forberedt gjennom fire dagers intens flybombing av området, og ble innledet med et timelangt bombardement av skipsartilleriet på hele 800 marinefartøyer. Den største styrke lufttransporterte tropper som noengang har vært satt inn, 14 000 mann, ble landsatt eller hoppet ned i og bak de tyske linjer, og syv bølger infanteri ble satt i land på kyststripen. I løpet av en time hadde troppene nådd sine første mål, og operasjonene utvikler seg tilfredsstillende. Den tyske motstand er sprøtt og svak, og Luftwaffe har praktisk talt ikke vist seg over stridszonen. Onsdag kveld ble det meldt at 5 byer opptil 8 km. inne i landet var tatt, likeså en del befestede øyer ca. 40 km. øst for Toulon. Ellers er meldingene som rimelig kan være i denne første tid nok så sparsomme, men det er tydelig at det er tale om en større operasjon og at alt hittil er gått etter programmet.

En meget verdifull støtte får invasjonstroppene av de franske friskarere som nå er oppfordret til å gripe inn for fullt over hele landet, og som i de siste dager har øket sin virksomhet meget betydelig. Ett av de viktigste sentr for friskarene er nettopp Savoie, så hvis det allierte støt kommer til å fortsette opp Rhône-dalen, hvilket er sannsynlig, blir tyskernes situasjon meget vanskelig. Slik som det tyske forsvar i Nordfrankrike har brutt sammen med store tap, er det vel i det hele tatt tvilsomt om tyskerne vil gjøre noe alvorlig forsøk på å holde det sørvestlige Frankrike. Med den amerikanske nordarme nesten ved Orleans er trusselen om utflanking allerede meget alvorlig, og det er vel tvilsomt om selv Hitler vil risikere å ofre von Blaskowitz styrker i Sørfrankrike; han vil kunne få god bruk for dem i kampen om Seine-linje og Nordfrankrike, hvis det da i det hele tatt lykkes å få den noenlunde intak tilbake gjennom partisan-distriktene og de allierte flys bombetepper. I alle tilfeller kan utviklingen i Frankrike snart komme til å gå med kjempeskritt og tyskerne bli nødt til å foreta sin veldige svingning av fronten tilbake til en linje fra Seine-munningen og sørøstover, med venstre flanke støttet til

en sveitsiske grense f. eks. i nærheten av Belfort. Det er bare et spørsmål om det ikke alt er for sent å organisere en ordnet tilbaketrekning av så store troppestyrker og materialmengder over et så utsatt kommunikasjonsnett som det franske, med det allierte fly suverent herjende om dagen og under stadige aksjoner fra partissøenes side om natten.

I Normandie går det store omringningsslag mot sin slutt, og det er vanskelig å se hvordan v. Kluge skal kunne få sine hovedstyrker ut av sekken ved Falaise. De amerikanske panserstyrker fortsatte delvis sin marsj over Chartres mot Paris, men en arm svinget nordover fra Le Mans, tok Alençon den 11. aug. og nådd fram til Argentan den 14. Samtidig presset de britiske styrker under voldsom tysk motstand på fra nord med støtretning mot Falaise for å lukke tungen om de tyske styrker som befant seg vestenfor i Flers-Mortain-Domfront-avsnittet. Søndag den 13. besluttet tyskerne seg plutselig til å oppgi dette frontframspring og iverksatte en hodekulls retrett østover via Falaise. Det ble et formelig spissrotløp mellom allierte markstyrker under ubønnhørlig bombing fra det allierte fly, mens sekkens åpning langsomt, men ubønnhørlig ble ble snørt sammen mellom Falaise og Argentan. Tyskerne led fryktelige tap under retretten både i mannskap og materiell, og tirsdag den 15. måtte de oppgi forsøket på å ta seg ut gjennom åpningen som da bare var 5-10 km. bred og lå under konstant artilleriild. Onsdag ble det meldt at åpningen var så godt som lukket, det ble kjempet i Falaise og veien fra Falaise til Lisieux var sperret. Hvor store tyske styrker som her er avskåret, vet man enda ikke med sikkerhet, men det dreier seg sannsynligvis om iallfall 10-12 divisjoner - ca. 100 000 mann? - med flere hundre tanks. At de vil kapitulere uten videre, det kan ikke å vente; de vil antagelig forsøke å omgruppere seg til et gjennombruddsangrep, hvis de da har bensin, ammunisjon o.l. til det. Men selvom de skulle kunne sprengte ringen i dette avsnitt, er de ikke dermed reddet. De vil da enten bli drevet nordover mot Seinens nedre løp, hvor det ikke fins en bru igjen og hvor de allierte fly vil skape kaos ved elveovergangene - eller de vil forsøke å nå fram til trafikknutepunktet Paris, med fare for å bli et bytte for de amerikanske tanks og det allierte fly på Chartres-Dreux-sletten. Spissen av de amerikanske panserstyrker befinner seg nemlig allerede i området mellom Chartres-Dreux og Paris; nøyaktig hvor vet ingen, da de ikke bruker sine radioer for ikke å røpe sin nøyaktige posisjon for tyskerne - som ikke kan holde flystyrker nok i luften for en tilfredsstillende rekognosering! Alt synes således å tyde på at de alliertes store omfatningsoperasjon i Nordfrankrike vil ende med en fullstendig katastrofe for 2. og 7. tyske arme, elitestyrkene som skulle kastet anglo-amerikanerne på sjøen.

Sørfronten. Etterat de allierte er rykket inn i Firenze, er det bare begrenset virksomhet på landfronten i Italia. Men denne front er ikke mindre interessant for det, i lys av landgangen i Sørfrankrike og mulighetene for et foretagende også mot Balkan. Om stillheten i øyeblikket betyr at de allierte styrker forbereder et generalangrep mot den tyske Gotha-linje i Appeninene, er ikke godt å vite. Det byr seg nemlig mange andre muligheter. For det første vil et vellykket angrep opp gjennom Rhonedalen og i Savoie bety at Kesselring får sin forbindelse med de tyske styrker i Sørfrankrike avskåret, og om flanketrusellen herfra p.g.a. Alpene ikke er så overhengende, kan den være alvorlig nok. Og hvis det er tyskernes hensikt å falle tilbake på den kortere frontlinje mellom Seinemunningen og den sveitsiske grense, kan det ikke ha noen mening å holde en front i Appeninene; den ville komme til å henge fullstendig i luften og stå i fare for å bli avskåret fra hjemlandet av partisanstyrker som opererer i et nesten sammenhengende belté fra Haute Savoie til Jugoslavia.

Selvom disse faktorer ikke skulle komme til å gjøre seg gjeldende i den aller første tid, byr det seg også andre muligheter. De allierte kan, samtidig som de holder de tyske hovedstyrker fast ved et press mot Gotha-linjen, gjennomføre amfibie-operasjoner både mot Genovabukta og mot Venezia-avsnittet, med en kanskje like nærliggende mulighet er at en invasjon av Jugoslavia går av stabelen. Det ville være et logisk ledd i den store koalisjons-strategi som tilstreber å stille de tyske styrker til kamp over en så lang front som mulig og forskjellige ting synes å tyde på at noe slikt kan være i gjære, bl.a. at Churchill er i Roma og konfererer med Tito, at det er opprettet et eget flykorps for Balkan-operasjonene og en egen kommando for de såkalte adriatiske styrker. Tyrkias brudd med Tyskland nylig og den ganske forbausende stillhet

som har hersket på den russiske front ved nedre Dnjestr til nå, er også t som kan tale for en slik stor samordnet aksjon mot Balkan.

På østfronten ER RUSSENERNES neste store offensivbølge ennå ikke satt inn, - det er mulig at den skal koordineres med de alliertes nye støt mot Sørfrankrike (som midtsommeroffensiven satte inn da invasjonstyrkene i Normandie var gjennom den første kritiske periode), eventuelt også med en Balkan-offensiv. Løngs Øst-Preussens grenser fortsetter den veldige russiske oppmarsj som synes å tyde på en enestående kraftutfoldelse når tiden er inne, og på den baltiske front er trykket på de isolerte tyske styrker øket, bl.a. har russerne oppnådd et gjennombrudd vestover fra Pskov-sektoren som har ført dem fram til nærheten av Walka på den estnisk-latviske grense, slik at de tyske styrker i Estland trues med isolering også fra styrkene i Latvia; russerne står bare 20 km. fra jernbanen Tallinn-Riga. Sørøst for Riga er Jekabpils tatt. Fra Bialystok-avsnittet har russerne også støtt videre vestover, likesom bruhodet vest for Wisla i Sandomierz-området er utvidet og trusselen mot Krakow øker. (Sandomierz ble 17. august meldt erobret). Om det forestår en generaloffensiv over hele østfrontens nordlige halvdel, eller om russerne ønsker først å rense Baltikum før stormen mot Øst-Preussen, Warszawa og Øvre-Schlesien, vil kanskje allerede kommende uke gi svar på.

I Stillehavet er kampene på Guam avsluttet; denne viktige øy er nå helt i amerikanernes hender etter tre ukers kamper. Amerikanske flyvende "superfestninger" har bombardert Nagasakis skipsverfter, en alvorlig påminnelse om hvordan de alliertes baser nå skytes fram mot selve Japan.

Luftkrigen. Det er den taktiske bombing som i siste uke særlig har tiltrukket seg interessen, med knusende angrep mot de innringede og retirerende tyske styrker i Nordfrankrike og en voldsom oppmykning av det tyske kystforsvar på Rivieraen. Den strategiske bombing har imidlertid også hatt betydelig omfang, fortsatt med tyske olje- og flyanlegg som dominerende objekter.

Ukens statistikk: 10. aug.: Moskitos over Berlin. Britiske bombere mot oljeanlegg i Bordeaux og La Palice. 1400 utfall fra det Italia-baserte fly, bl.a. mot oljeanlegg i Ploesti og jernbanemål. - 11. aug.: Voldsomme angrep mot jernbane-mål, bru, marsjerende kolonner osv. i Nordfrankrike. - 12. aug.: Fortsatt hamring på kommunikasjonene i hele området mellom Belgia, Saarbrücken og Brest-Bordeaux. Kraftige angrep mot ubåthavner i La Palice og Bordeaux. - 13. aug.: 1250 am. bombere mot sambandslinjer i Seine-området; 3000 jernbanevogner og 460 lastebiler ødelagt. 1300 britiske bombere mot Braunschweig, Kiel, Frankfurt og andre tyske mål, bl.a. Opelfabrikken. 750 bombere fra Italia mot mål i Sørfrankrike og Nordvest-Italia. - 14. aug.: Heftige angrep mot Sørfrankrike, mot Ludwigshafen og Mannheim. Moskitos over Berlin. - 15. aug.: 1000 amerikanske fly med jagereskorte mot 19 tyske flyplasser bl.a. i Köln, Frankfurt, Wiesbaden o.s. steder. Samtidig 1100 britiske bombere mot flybaser i Holland og Belgia. Det ble ialt kastet 12000 tonn bomber d.v.s. det kraftigste angrep som hittil er gjennomført under denne krig. Moskitos over Berlin. 16. aug.: 1000 tunge bombere med sterk jagereskorte mot flyfabrikker, bensinlagre og anlegg for produksjon av syntetisk olje i Tyskland (bl.a. Magdeburg). 17. aug.: Store allierte formasjoner over Stettin og Kiel. 1100 am. bombere angrep tyske flyplasser og oljeraffinerier. Fra Italia kjemiske fabrikker i Sør-Tyskland angrepet. Moskitos over Berlin.

7 0 •

Sabotasjen i Norge. Oslo Sporveiers busshall på Korsvold er den største i Nord-Europa og tyskerne har flyttet sine verksteder fra Kjeller dit. Sabotasjen mot hallen natt til søndag var usedvanlig vellykket og de tyske reparasjonsverksteder, lagrede flydeler pluss ca. 60 fly ble totalt ødelagt. Sabotasjen ble forøvet av spesialister, og det er beundringsverdig at ingen norske sivilpersoner kom til skade. Man skal ha iaktatt folk i uniform.

Natt til forrige søndag var det en kraftig eksplosjon i Den Norske Slipeskivefabrikk i Sandakerveien. Hele lageret, ovnen og pipen ble totalt ødelagt. - I Hallingdal er det foretatt en vellykket aksjon mot statens oljelagre der. Fra tankene der er det lagt ledninger ned til elven og på Geilo er 21,000 liter bensin tappet ut, på Gol 21,000 liter og på Haugastøl 1,600 liter.

- 0 -

Våkner Østerrike?

Denne krigen har hovedsakelig bragt med seg ulykker og redsler, men også skapt enkelte løfterike forhold. Ett av dem er de besatte lands ~~standhaftige~~ og uopphørlige kamp mot overfallsmennene. Befolkningene i Baltikum, Belgia, Danmark, Frankrike, Grekenland, Holland, Jugoslavia, Norge, Polen, Tsjekkoslovakia m. fl. har åpent og med livet som innsats satt seg til motverge mot undertrykkerne. Denne motstand har gitt seg forskjellige uttrykk alt etter folkenes egenart, etter deres lands geografiske forhold, etter okkupantens framferd osv; men stort sett har utviklingen vært forbløffende parallell i all de okkuperte områdene. De besatte folks kampinnsats, som blir stadig mer omfattende og direkte militær og som er blitt en virkelig 4. front, er ikke bare et effektivt bidrag til de forente nasjoners snarlige seir; denne øyeblikkelige og fryktløse stillingtagen mot fascisme og nazisme gir også den 2. verdenskrig et klarere ideologisk preg enn kriger flest og tyder på en enighet om målene som skaper tro på fremtiden. Folk fra alle nasjoner og alle samfunnslag viser ved sin innsats og sine ofre at åndelig frihet er viktigere for dem enn materiell velstand og sikkerhet.

Andre mer eller mindre tysk-kontrollerte områder som Romania, Bulgaria og Ungarn har derimot bøyet seg ydmykt for hvert ett kraftig vindpust fra det mektige Berlin. At de nå er begynt å opponere, at f. eks. bulgarerne prøver å etablere en fredsregjering, er i samsvar med deres gjennomførte konjunkturpolitikk og bare oppmuntrende fordi det viser hvorledes disse stater bedømmer den militære situasjon. - Mussolinis utenrikspolitiske opportunisme er nesten enestående i historien; men Italias kapitulasjon, Badoglio's "forrederi" og særlig de italienske partisaners innsats i Norditalia idag, gir en det inntrykk at italienerne aldri har vært overbeviste fascistiske, selvom de nok håpet at til Duce skulle skaffe dem et stolt imperium til en billig pris. Under enhver omstendighet må italienernes innsats idag på de alliertes side spille en stor rolle for landets selvrespekt og øke dets muligheter for å reise seg etter krigens slutt.

Østerrike står formelt i en særstilling i og med at landet ble innlemmet i Det tyske riket i mars 1938. Ifølge tyske oppgaver var ca. 99% av østerrikerne nazister på dette tidspunkt. Slike oppgaver er naturligvis ikke å stole på - tyskerne forpurret jo folkeavstemningen før Anschluss nettopp fordi de regnet med at en avstemning ville gi flertall for et selvstendig Østerrike - men det er delvis symptomatisk for innstillingen at erkebiskopene Innitzer og Weiss frivillig i slutten av mars 1938 offentliggjorde et manifest hvor Hitler ble hyldet på den mest servile måte. Det østerrikske folk manglet iallfall kraft, mot og evne til å organisere en reisning mot nazismen.

Krigen har hittil faret forholdsvis lett over Østerrike. Matsituasjonen er noenlunde god og av Tysklands storbyer har Wien vært minst hjemsekt av det allierte flyvåpen. Men med tyskernes gjennomgripende økonomiske og kulturelle penetrering av "Ostmark" under ledelse bl.a. av Gauleiter i Wien Baldur von Schirach, med nazistenes iskaldt egoistiske Balkan-politikk - de østerrikske institusjonene tjener bare som middel for Tyskland til å gjennomføre sine økonomiske mål i Sørøsteuropa -, med de stadig mer omfattende militærutskrivninger og ikke minst med endringen i krigslykken, er rikstyskernes popularitet i "Ostmark" påtagelig redusert.

Så lenge Østerrike lå langt borte fra krigsskueplassens var enhver aktiv motstand mot nazityranniet hensiktsløs og dømt til å mislykkes. Men det har gjort et sterkt inntrykk på befolkningen at de russiske armeer på bred front kjemper seg gjennom Karpatene for å komme ned til de åpne slettene rundt Donau. Motstandsbevegelsen henter også inspirasjon og styrke fra de jugoslaviske partisaners heltedige kamp kloss i Østerrikske særlige grenser og fra de italienske geriljastyrkers innsats i Norditalia. Og i og med at de tyske myndigheter har vært tvunget til å sende troppestyrker stasjonert i Østerrik til frontene i Jugoslavia, Italia og Frankrike ligger forholdene vel til rett for en reisning av anti-nazistene mot de tyske undertrykkere. Revolten i Tyskland må også virke som en impuls og som det lokkende mål ligger forespellingene i Moskvaerklæringen om at Østerrike skal gjenoppstå som selvstendig stat.

Det er selvsagt umulig for en observatør i Norge å danne seg noe eksakt

billede av forholdene, men visst tegn tyder på at østerrikerne når tiden er inne vil gjøre sitt for å drive de rikstyske herrene ut av landet. Partisan-grupper er blitt dannet i landets sørlige provinser. De blir rekruttert fra folk som er blitt tvunget inn i den tyske armeen, men som har benyttet sin permisjon til å stikke av, fra folk som har rømt dengang mobiliseringsordren kom og fra grubearbeidere f. eks. som ganske enkelt har forlatt sitt arbeid. Partisanene opererer for størstedelen i Kärnten i den sørlige delen av landet men også andre steder i Østerrike; synes motstanden mot tyskerne å bli hardere. En underjordisk komite sendte nylig ut et opprop til befolkningen hvor det bl.a. heter: "I Kärnten har våre landsmenn organisert en stadig mer effektiv partisanbevegelse mot de tyske undertrykkerne. Denne bevegelse samarbeider med Titos styrker. De tyske overfallsmennene og deres østerrikske håndlangere forsøker å knuse denne bevegelsen med makt. SS-formasjoner konsentreres mot våre partisaner. Landsmenn! Arbeidere, bønder og soldater har sluttet seg til våre geriljastyrker for å befri vårt land fra tyskerne. Nå gjelder det for alle midler å støtte disse tapre og djerne menn. Hele det østerrikske folk må samarbeide for å hjelpe partisanene og avverge de tyske okkupasjonstroppers angrep. Soldater, gi våre partisaner våpen! Bønder, gi dem meldinger og mat. Hjelp de utenlandske arbeidere og krigsfanger til å slutte seg til våre styrker. Jernbanemenn, avbryt trafikken til Kärnten, ødelegg jernbaneskinnene og broene. Spre sannheten om den østerrikske partisanbevegelsen i Kärnten og søndre Steiermark....."

En hemmelig østerriksk soldater-komite er dannet for å skape samarbeid mellom de østerrikere, som er blitt tvunget inn i Wehrmacht, og frihetsbevegelsens organisasjoner. Den illegale fagforeningsbevegelsen i landet har i den senere tid organisert streiker ved forskjellige krigsviktige industrier. Og katolikkene er begynt å røre på seg. Tusenvis av flyblader er sendt ut som behandler den katolske opposisjonen mot Hitlerregimet. - Kanskje vil også Østerrike reise seg i ll. time for å være med på å gi nazismen nådestøtet.

Forholdet kompliseres imidlertid ved den uklarehet som råder med hensyn til landets fremtidige skjebne. De høye herrer besluttet riktignok i Moskva at Østerrike skulle få sin selvstendighet tilbake. Men, spør østerrikerne seg, hva skal så skje med vårt fedreland, som neppe har økonomiske muligheter for å stå på egne ben. - En Donaufederasjon er kanskje den eneste løsningen på problemet Østerrike.

- o -

Hjemmefrontens appell til landsungdommen.

I det siste år har flere bygder vært utsatt for razzia og derefter følgende arrestasjoner. Det er derfor mangt et gårdsbruk som drives av konen alene, og som ofte kan ha vanskelig for å skaffe seg fornøden kvalifisert hjelp og selvom hjelp kunne skaffes faller den ofte dyr. Det kan være vanskelig å få berget avlingen i hus og det kan være fare for å få den adelagt av den grunn, men dette skal og må ikke skje. Arresterte folk skal ha hjelp.

Søndagen på landet er fridag - benytt denne - slå dere sammen og dra ma av huse med egen niste. Underrett straks bygden om dette og underrett gården hvor dere skal hjelpe til. Det haster!

Kampen krever ofre idag i Norge, vis solidaritet og stå sammen!

- o -

Krigsforbryterne igjen.

I anledning av artikkelen "Oppgjøret med krigsforbryterne" i forrige nr. av Kronikken har vi mottatt innlegg, som kanskje ikke inneholder så meget nytt stoff, men etter vårt syn er problemene omkring krigsforbryterne så viktige og trenger en så inngående behandling med vurdering av alle momenter for og imot at vi har funnet å måtte gi innlegget spalteplass.

"Bernhard Shaw ble nylig spurt om han mente at de tyske krigsforbryterne burde straffes. Han svarte: "Det er en idiotisk tanke at de skal straffes. I må jo også de amerikanske, engelske og russiske krigsforbryterne straffes, hvem skal gjøre det?" På oss nordmenn som har opplevet tysk okkupasjon virker denne uttalelsen som et slag i ansiktet. Dette gjelder nok ennå mer polakker, tsekoslaver og Europas ulykkelige jøder. I Russlands jord ligger massegraver

de jødiske barn. SS-heltene hadde brukket ryggen på disse barn-~~over~~ knærne
ine. Flere millioner jøder er avlivet etter ufattelige lidelser i "likfabrik-
kene" - disse massehenrettelsesinstitusjoner som kanskje er de uhyggeligste av
alle uhyggelige ting i menneskehetens lange lidelseshistorie. På torvene i
Østeuropa har unge patrioter blod flydt i fosser under massehenrettelsene, men
de unge piker er blitt slept avsted tiltyske militærbordeller. Slike skjebner
har truffet tusenvis av familier i denne "siviliserte" verden. Mennesker som
har opplevet noen av disse redsler vet nok om krigsforbryterne skal straffes
eller ikke. De som ikke vil straffe bødlene har som regel ikke selv opplevet
tysk, japansk eller italiensk okkupasjon.

Men tross alt finnes det en kjerne av sannhet i Bernhard Shaws uttalelse.
"Krig er jo lovlig", håner den gamle arrogante dikter, "hvorfor skal krigs-
forbryterne da straffes?". Han peker her på en meget viktig forskjell mellom
krigsforbrytelser og andre forbrytelser. De siste bryter bestemmelser som ik-
ke bare er anerkjent av hele samfunnet, men som håndheves av statsmakten med
konsekvens og upartiskhet. Staten tar ikke parti for noen forbrytere og mot
andre. Krigsforbryterne setter seg ut over anerkjente folkerettslige bestem-
melser; men det finnes ingen internasjonale politistyrker som kan håndheve
disse regler. Det må derfor bli seierherrene i en krig som foretar avstraffel-
sen. Bernhard Shaw kan nok ha rett i at dette er et farlig system. I de fles-
te krig er vil man vel finne forbrytere på begge sider, men på seierherrenes
side vil de neppe bli straffet.

Det kan likevel ikke være tvil om at fiendens krigsforbrytere må straffes
hårdt og konsekvent. Selvom vi er part i saken kan vi si at retten er på vår
side. Norge f. eks. kan umulig beskyldes for å ha villet Tyskland tillivs. De
allierte kan ikke bare si at de fører en rettferdig krig, men også at krigen
er et forsvar for de hjelpeløse millioner som nå er nazistenes ofre. Disse
mennesker krever rettferdighet og det er lett nok å tilgi når man ikke har
gjennomgått lidelsene selv. En slik tilgivelse vidner ikke alltid bare om men-
neskekjærlighet, den vidner like meget om sløvheter og mangel på medfølelse med
ofrene. "Å tilgi undertrykkerne, er å øve vold mot de undertrykte", sier den
spanske tenkoren Ortega y Gasset.

Men vi må ikke slippe hevnen løs. På den måten skaper vi ikke en bedre
framtid. De skyldige skal straffes av andre grunner. Bl.a. må det hindres at
Europas befolkning tar saken i egne hender i "de lange knivers netter". I et
vanlig samfunn straffer vi bl.a. for å unngå anarki, og dette motivet er meg-
et viktig når det gjelder krigsforbryterne. Vi må også vise overfallsmennene
og verden forøvrig at man ikke ustraffet begår slike redselsgjerninger. Hvis
de skyldige skulle slippe fri, ville Europas befolkning bli dypt krenket i sin
rettsfølelse, og respekten for lov og rett er det nå viktigere enn noensinne
å holde høyt.

Samtidig er vi nødt til å overbevise våre fiender om at vi går rettferdig
fram. Et folk som tyskerne ville ellers bli fylt av den farligste lengsel et-
ter hevn. Vi har sikre beviser mot tusenvis av krigsforbrytere og så langt er
saken klar. Men vi må ikke felle en eneste tvilsom dom. På denne måten kan vi
ikke unngå at mange skyldige slipper fri; men det er likevel bedre enn at vi
skulle straffe noen uskyldige. Dette er viktig, like meget av hensyn til oss
selv, som av hensyn til fienden. Vi slåss for rettssikkerhet og skal vår retts-
følelse ikke skades av krigen, må vi bl.a. unngå enhver tvilsom avgjørelse i
disse rettssakene.

- o -

Få opplysninger slipper ut om motstandsbevegelsen i Belgia. Men her som
de andre okkuperte land foregår en uavbrudt kamp mot okkupasjonsmakten. Den
belgiske sabotasje, som særlig har vært konsentrert mot elektriske anlegg, ku-
minerte i dagene før invasjonen med økede angrep mot kraftverk og transforma-
torer som leverer kraft til tyske industrier og kommunikasjoner. I nærheten
av Bryssel ble dieselmotorene i et kraftverk ødelagt. Bare rundt Bryssel ble
det sprengt 32 høyspenningsmaster, tre elektriske kabler og 6 transformatorer.
Flere andre steder i landet gikk det for seg på lignende måte.

Brødrasjonene i Rom er nå steget til 200 gr. hvitt brød pr. person pr. dag
mens innbyggerne under den tyske okkupasjon bare fikk 100 gr. dårlig svart
brød om dagen. Grønnsaker og frukt begynner også å dukke fram igjen.

- o -

Attentatet mot Hitler.

Svenska Dagbladet har i en artikkel pekt på at de offisielle tyske uttalelser om attentatet mot Hitler delvis står i strid med hverandre.

Tidspunktene: Det første tegn på at noe var i gjære var telefonstoppen mellom Stockholm og Berlin, som begynte onsdag 19. juli kl. 17 og varte til torsdag kl. 6,55. Meddelelsen om attentatet ble sendt ut over de tyske radiostasjonene torsdag kl. 15. Det er meget eiendommelig at telefonforbindelsen med Stockholm ble gjenopptatt så lenge forholdene var så usikre som Hitler og Göring antydte i sine taler torsdagsnatten. Tysk telegrambyrå oppgav at attentatet fant sted torsdag uten nærmere tidsangivelse. Etter attentatet møttes Hitler og Mussolini. Tidspunktet for dette møtet er kjent. Ifølge sveitsiske opplysninger fant det sted onsdag morgen.

Attentatet ble forøvet under et stabsmøte i høykvarteret. Bomben eksploderte ifølge Hitler 2 meter fra ham. Et senere offentliggjort bilde av konferanserummet etter eksplosjonen viser rummet som en eneste ruinhaug. Verst er det gått ut over det stedet hvor Hitler befant seg. Ifølge Gøbbels ble konferansens deltagere slynget "flere meter bortover og ut gjennom vinduene". Rummet var ifølge billedene så lite at de som ikke ble slynget ut gjennom vinduene etter alt å dømme må være blitt knust mot veggene. Hvorledes noen har kunnet bli kastet ut gjennom vinduene er vanskelig å forstå fordi alle vindussprossene ifølge bilde er i behold. Selv kom Hitler som satt omtrent midt i værelset fra det med ubetydelige skrammer, mens generaloberst Korten som sto like bak Føreren døde av sine sår.

Etter attentatet forekom det ingen umiddelbare undersøkelser. Attentatmannen, grev Stauffenberg, kunne fritt forlate åstedet. Eksplosjonen kan ha skjedd etter at han var gått; men det er iallfall eiendommelig at han ikke ble stoppet ved adkomsten til Berlin et par timer senere. I Berlin møtte Stauffenberg de revolterende generalene, som satte seg i forbindelse med Berlins vaktbataljon, meddelte at Hitler var omkommet og gav vaktbataljonen ordre om å omringe regjeringskvarteret. Vaktbataljonen består av utvalgte nasjonalsosialister og er således særlig uegnet til bruk ved kuppforsøk. Det er også verd å merke seg at pressesjef Sundermann meddelte til pressen torsdag at attentatet var de alliertes verk. Gøbbels og hans menn visste altså ennå ikke torsdag ettermiddag at generalene satt i regjeringskvarteret i Berlin og "for søkte å spille regjering".

Disse omstendigheter beviser selvsagt ikke at attentatet var fingert. Hitler var imidlertid vel på det rene med at det eksisterte en militær opposisjon mot ham. Opposisjonen måtte slås ned; men utrenskningen måtte foretas på en slik måte at ingen sympati falt på de utrensede.

- o -

Rasjoneringskortene som blev borte.

Tyskerne og N.S. har forsøkt å utnytte "tyveriet" av rasjoneringskortene til å så splid på hjemmefronten. Det heter at en liten klikk har forøvet "ugjerningene" mens det arbeidende folk er uskyldig.

Enhver nordmann vet imidlertid hvorfor "tyveriet" ble begått. Når myndighetene forsøker å sulte ut de mobiliserte årsklasser ved å nekte dem rasjoneringskort, er det det norske folkets plikt å hjelpe disse guttene, som gjør sin plikt mot fedrelandet og nekter å gå i tyske tjeneste.

Vi har all grunn til å takkedem som har sikret vår ungdom rasjoneringskort. For en gangs skyld kan vi også takke makthaverne. De har lovet at vi alle skal få være med å bære tapet. Det blir gjort med glede. Vi ofrer gjerne 5% av våre rasjoner til de patrioter som ingen har fått. - Kampen har krevet og krever ofre. Ikke alltid er disse ofre blitt likelig fordelt. Noen har gått foran og de største byrdene falt på dem. Denne gang er byrden fordelt likt. Nazistene vil atter en gang få oppleve en sammensveiset hjemmefronts ubrytelige solidaritet.

Alle som har rett til kort vil nå få dem utlevert. Fordelingen skjer under full kontroll idet det må leveres forside for hvert enkelt kort som blir utlvert.

- o -